

Způsoby života a obživy Romů – řemesla

Klasifikace

- Podle vztahu k místu:
 - Spojeno s územním pohybem
 - Spojeno s usedlým způsobem života

- Podle zpracovaného materiálu:
 - Kovozpracující
 - Zpracování organického materiálu
 - Textilní výroba
 - Ostatní

Profesionym

- Původ v romštině (patavara, rom. patavo = hadr)
- Původ v jiných jazycích (lováre, maď. Ló= kůň)
- Mnohdy přeneseno do příjmení
(v Rumunsku, Ciurar – pův. výrobce sít, Caldalarar – kotlář, Lingurar – výrobce lžic)

Základní znaky romských řemesel

- Práce za naturálie, peníze jen výjimečně (koňští handlíři, muzikanti)
- Obvykle sezónní => i více řemesel najednou
- Doplnění již existující sítě dodavatelů
- Práce celé rodiny
- Předávání z otce na syna, jiné řemeslo velmi výjimečně (viz indické kasty)

Kovozpracující řemesla

- Získávání materiálu:
 - těžba výjimečně (Rudari a Aurari v Rumunsku)
 - sběr
 - pálení dřevěného uhlí (+ výroba kolomazi)

Kovářství

- Z Indie znalost technologie (kování na zemi, kování za studena)
- Původně spojeno s kočováním, při usazování přebírání technologie od majority
- Výrobky: hřeby, řetězy, kramle, zemědělské nářadí a náčiní, panty, grumle

X

X

X

Umělecké kovářství

- Po 2. světové válce – souvislost s poptávkou
- Výrobky: mřížky, nábytek, dekorační předměty

Výroba zbraní a nožů

- Chladné zbraně a odlévání nábojů
- Výroba nožů se oddělila na Balkáně

Kotlářství a měditepectví

- Zpracování mědi a plechu
- Subetnická skupina Kalderare (Kalderari), Balkán, Rumunsko, Z Evropa, Skandinávie, Polsko
- S kovářstvím stejná původní technologie, do dnešního dne zachovaná
- Výrobky: kotle, nádobí, tepané reliéfy; opravy

Cínařství

- Potahování měděných nádob
- Dnes součást práce kotlářů
- Odlévání do forem
- Výrobky: liturgické předměty, ozdoby na budovy

Výroba z plechu

- Celoplechová, kombinace dřevo a drátky (nebo jiný materiál)
- Sitari v Bulharsku, Čurari v Rumunsku, Gharbílband v Íránu
- Klempíři
- Výroba kamen – Pečkari v Bulharsku
- Výrobky: síta, řešeta, kbelíky, okapy, nádoby

Zvonařství

- Lité zvony a rolničky (Bulharsko, Rumunsko)
- Plechové vyklepávané zvony (Balkán)

Další zpracování kovů

- Výroba šperků ze stříbra – Balkán, Krym
- Drátenictví – není typické pro Romy, opravy, drátěné výrobky, dekorace

Zpracování materiálu organického původu

Dřevozpracující výroba

- Sezónní práce – na Balkáně Rudari a Aurari, na Slovensku Bajáša (z rum. horník)
- Kásataráš v Íránu (z per. Kás = dřevo, taráš = řezat)
- Lingurare na Balkáně (z rum. lžíce)
- Kanalošovi na Slovensku (z maď. kanál = lžíce)

- Práce z bloku:
 - Materiál – topolové, lipové, vrbové dřevo; švestkové, třešňové; smrkové
 - Výrobky: koryta, mísy, nádobí, kolíčky na prádlo, hole, vřetena

- Práce ze štípů:
 - Materiál – tzv. loubky, bukové, lískové, bezové
 - Výrobky: koše, opálky

- Práce z rámů:
 - Není pro Romy obvyklé
 - Výrobky: nábytek pro domácí potřebu, rámečky

- Výroba hudebních nástrojů:
 - pro vlastní potřebu i na prodej
 - Výrobky: strunné nástroje, jednoduché dechové

Výroba z proutí

- Z Indie znalost technologie
- Sezónní a doplňkový způsob obživy
- Košničari v Bulharsku, Sepetdžides v Turecku (z tur. sepet = koš)
- Materiál – větve košíkářských vrb, novodobě pedig, tzv. bužírky; pro Romy typické neloupané proutí
- Výrobky: koše všeho druhu, kukaně, rohože, novodobě ošatky, dekorace

- Technologie – stejné pracovní postupy jako u majority, nejčastější vazby plátňová a keprová

Další materiál

- Není typické pro Romy
- Pletení ze slámy
- Pletení z kukuřičného šustí
- Technologie převzatá od majority
- Sezónní a doplňkový způsob obživy

Výroba košťat, kartáčů a štětek

- Sezónní a doplňkový způsob obživy, na Balkáně samostatná výroba
- Vázáno ručně => menší pevnost
- Materiál košťata – březové větve, provaz, nově drátek
- Materiál kartáče – koňské žíně, prasečí štětiny, tvrdé dřevo

Zpracování hlíny

- Umaja v Turecku (z tur. uma hlína) – prodej směsi hlíny a písku na umývání vlasů a nádobí
- Nepálené cihly – do současnosti
- Pálené cihly
- Vymazávání pecí – drobné postavy žen
- Hrnčířství – výjimečně

